

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno rigorozanta:	Mgr. Ivo Koula
Téma práce:	Trestná činnost související se zneužíváním návykových látek
Rozsah práce:	228 190 znaků vč. mezer
Datum odevzdání práce:	9. 6. 2020

Rigorózní práce je úspěšně obhájeným textem diplomové práce klasifikované známkou výborně.

1. Aktuálnost (novost) tématu

Téma, které si rigorozant zvolil, je tématem dlouhodobě aktuálním, který si zasluhuje opakovaného vědeckého zkoumání. Drogová kriminalita je významným fenoménem, který lze v mnoha směrech označit za globální, a z řady nadnárodních organizací tak vychází iniciativy pro jeho regulaci, zároveň, jak v práci opakovaně a důvodně poukazuje rigorozant, je třeba k efektivnímu boji s jeho negativními souvislostmi, k účinné prevenci a vhodné právní regulaci přihlížet ke specifikům lokálního prostředí, a to jak právního, tak i společenského, při zohlednění zahraničních zkušeností.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Jde o téma, které je možné zpracovat z různých úhlů pohledu, neboť přesahuje do řady vědních oborů. Obecně jde především o trestní právo hmotné, ale i procesní, kriminologii, kriminalistiku, psychologii, sociologii, penologii, forenzní psychiatrii a další. Rigorozant akcentoval především hledisko hmotně trestněprávní a kriminologické s přesahem do adiktologie. Náročnost tématu tak zvyšují požadavky na komplexnější znalosti z těchto vědních oborů.

Rigorozant vychází z velkého množství shromážděných vstupních údajů, které čerpá ze značného množství variabilních zdrojů. V textu prokázal orientaci v rozsáhlé materii a přehled a zájem o řešenou tematiku. Na zdroje odkazuje pečlivě, nicméně lze vytknout, že zejména v oblasti kriminologie by práci slušelo více odborných pramenů. Obecně je totiž text v některých pasážích spíše populárně naučný, než odborně analytický. Vedle tohoto do jisté míry nejednotného stylu vyjadřování jde například i o ne vždy zcela vhodně zvolené zdroje. Např. závěr o tom, že cukr je vysoce návykovou látkou ve výkladové pasáži k definicím stěžejních pojmů, by neměl vycházet ze zdroje v podobě zpravodajské zprávy z televize (viz poznámka pod čarou č. 23 na str. 12), naproti tomu za adekvátní lze označit využití zpravodajského zdroje v části historického výkladu k soudobé společenské situaci (viz poznámka pod čarou č. 63 na str. 24).

Nepochybným pozitivem práce je, že rigorozant vhodně kombinuje výkladové pasáže s vlastním, vždy stručně odůvodněným, hodnocením. Nicméně při práci s odkazovanými prameny by měl jasně odlišit, co je názorem jeho a co názorem parafrázovaného autora (viz poznámka pod čarou 94 na straně 36). Například i u textu k uvedenému odkazu by bylo vhodné, aby při vyjádření kategorického závěru, že „...ne všichni soudci důsledně dbají smyslu a účelu citovaného stanoviska a úmyslně či nedbale přehlíží slovní spojení orientační hodnoty.“ uvedl, o co se takové jeho zjištění opírá. Tím spíše, že na něj v podstatě navazuje i v kap. 6. 1. (návrhy možných změn současné české právní úpravy), v němž označuje za nesporné, že se soudy o hodnoty uvedené v řešeném stanovisku, byť jsou jen orientační, opírají. Jakkoliv i já z vlastní činnosti vím, že je to v převážné většině případu pravda, v odborném textu by takovému kategorickému prohlášení slušel odpovídající zdroj.

V práci pracoval i s judikaturou (byť s ohledem na její frekvenci v této oblasti by mohla být bohatší), přičemž jako drobnou výtku lze vznést, že u citovaných rozhodnutí nerozlišoval, zda-li

šlo o sjednocující judikaturu publikovanou ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu či nikoliv. Velmi dobře však závěry z úzce vybrané, pro řešené téma významné, judikatury využil v dalším textu, kde na ně navazoval a dále je rozvíjel. Dobře též pracoval s literaturou komentářovou, u které poukazoval i na názorové odlišnosti různých autorů. Metody rigoroznatem použité jsou odpovídající zvolenému způsobu zpracování textu, jeho analýzy a následné syntézy jsou veskrze zdařilé. Komparační část jeho práce je pak zdařilá velice. Při výkladu vhodně zvolených ustanovení trestního zákoníku by přesvědčivost výsledných zjištění podpořilo větší využití systematického výkladu ve vztahu k obecným ustanovením trestního zákoníku (viz níže).

Dobrá je práce rigorozanta s poznámkovým aparátem, v němž vedle odkazů na prameny uvádí příležitostně i další poznámky, postřehy či odkazy na relevantní informace, přičemž využívá i zkratky opakovaných citací ve vědeckých pracích obvyklé.

3. Formální a systematické členění práce

Formálně je práce přehledná, dělená do jednotlivých kapitol, které jsou dále smysluplně členěny. Systematika je zvolená vhodně, je logická, jednotlivé pasáže přirozeně navazují.

Rigorozant velice přehledně v textu postupoval tak, že nejprve obecně vymezil obecné pro práci stěžejní termíny (kap. 1 a 2), kterých je mnoho a jde tak o výkladovou pasáž poměrně obsáhlou, nejsou však zvoleny samoúčelně, ale dále s nimi v textu pracoval. Následně navázal opět poměrně obsáhlým historickým exkurzem, který taktéž následně našel v textu své opodstatnění. Stěžejní části práce jsou kapitoly 4 až 6. Ve čtvrté kapitole lze poukázat na drobnou systematickou nedůslednost v terminologii, když pasáž ke správní úpravě podřazuje pod kapitolu o drogové kriminalitě, nicméně souvislost je logická a i tato pasáž má v práci důvodně své místo (nehledě na to, že ji rigorozant výslovně uvedl v rámci vymezení cílů práce v úvodu). V páté kapitole pojednal o právní úpravě v Portugalsku a v kapitole šesté provedl komparace obou právních úprav a předložil své návrhy *de lege ferenda*.

Celý text je psán velmi čtivě, plynule navazuje a postupně řešené téma rozvíjí.

4. Vyjádření k práci

Z práce se jasně podává velký přehled i zájem rigorozanta o zpracovávané téma. V obecné rovině by jí slušela větší odbornost ve vyjadřování i ve výběru pramenů k některým řešeným otázkám. S přihlédnutím k lehčímu stylu, jakým je práce psána (což ovšem není vždy na škodu), by zejména s ohledem na v textu projevovaný vlastní, zjevně promyšlený, názor rigorozanta, práci slušela i příležitostná větší práce s kazuistikou z početné dostupné judikatury, neboť při zpracování tohoto tématu je vhodnější „polidštit“ odpovídající odbornou problematiku spíše skrze ni, než méně odborným a více popularizačním stylem, jak činí rigorozant. S ohledem na aktuální právní úpravu také těžko obstojí prohlášení rigorozanta, že judikatura kalkuluje s alternativní léčbou užíváním konopných drog jako „s okolností, u které není naplněn materiální znak trestného činu spočívající ve společenské škodlivosti“ (viz str. 54), ke kterému bohužel neuvádí odkaz na judikaturu, o které hovoří (a jejíž aktuální existence vzbuzuje pochybnosti s ohledem na to, že trestný čin již v sobě nezahrnuje materiální znak, jak tomu bylo dříve v otázce společenské nebezpečnosti). Spíše se však zřejmě jedná o nedůslednost terminologickou.

Přesvědčivosti rigorozantových závěrů by dále přidal alespoň určitý přesah např. do problematiky nepřičetnosti a zmenšené přičetnosti (rigorozant opakovaně kritizuje, že naše právní úprava nedostatečně zohledňuje charakter drogové závislosti jako nemoci), které v práci absentují zcela, či otázky sankcionování. Na možnosti ochranných opatření odkazuje jen zcela stručně v kapitole 6. 1., kde je označuje za nedostatečné a navrhuje zavedení speciální skutkové podstaty. Tato jeho úvaha by si zasluhovala konkrétnějšího rozpracování. Nicméně s ohledem na

to, že rozsáhlé úvodní pasáže o výkladu použitých termínů i historický exkurz našly v navazujícím textu opodstatnění legitimující jejich rozsah, lze s přihlédnutím k žádoucímu respektu k přiměřenému rozsahu kvalifikační práce akceptovat volbu priorit rigorozanta.

Navzdory výše uvedenému je však třeba zdůraznit, že celkový dojem z práce je dobrý. Rigorozant se zabíral řadou souvisejících problémů z různých vědních oborů a vytvořil kompaktní, v zásadě konsistentní text (což je samo o sobě obtížné), který je velmi čtivý a poskytuje dobrý přehled o řešené problematice v rovině kriminologické i trestněprávní. Velmi kladně hodnotím přirozený tok textu, v němž se právě projevuje rigorozantův zjevně dlouhodobější zájem o problematiku i jasný autorský záměr. Výklad vždy přizpůsobuje především řešenému tématu, tedy přirozeně spojuje parafráze z literárních pramenů, judikatury, připojuje kontroverze mezi prameny i vlastní hodnocení. Text je díky tomu velmi funkční a projevuje se to zejména i ve velmi zdařilé komparační části, z níž je zřejmé, že k problematice přistupuje promyšleně a kriticky v odpovídajících souvislostech, v čemž především spočívá přínosnost jeho práce, která přesahuje standardní úroveň prací diplomových a činí jí způsobilou k uznání za práci rigorózní.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl práce vymezil rigorozant v úvodu jako poskytnutí detailní charakteristiky trestných činů vymezených v § 283 -287 tr. zákoníku včetně rozboru jejich historického vývoje a uvedení korespondujících přestupků, komparaci této právní úpravy s právní úpravou portugalskou a vyvození návrhů <i>de lege ferenda</i> . Přestože takové vymezení zcela neodpovídá posuzovanému textu, který by z hlediska takto úzce trestně- (potažmo správně-) právně vymezených cílů nemusel obstát, s přihlédnutím k přínosnému přesahu do souvisejících vědních oborů, byť není v těchto cílech výslovně zahrnut, je třeba konstatovat, že i vzhledem k dalším skutečnostem již v úvodu práce uvedeným, splnila předložená práce cíle práce rigorózní v rámci svého tématu.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Text odpovídá textu dříve obhájené diplomové práce, působí kompaktním dojmem a je z něj zjevný autorský koncept rigorozanta. Na informační zdroje je v textu průběžně odkazováno a napříč textem jsou též uváděny subjektivní hodnocení a názory rigorozanta. Práce tak ve svém celku nevzbuzuje pochybnosti o jeho vlastním autorském přínosu.
Logická stavba práce	Velmi dobrá, text se přirozeně rozvíjí od obecného a terminologického úvodu ke konkrétním problematikám, které jsou řešeny v logické návaznosti.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Rigorozant v textu na značné množství pramenů, včetně pramenů cizojazyčných, průběžně a řádně odkazuje v dostatečném poznámkovém aparátu. Výhrady byly vyjádřeny v bodech 2 a 4 posudku shora.

Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Způsob zpracování tématu vyžaduje znalost více právních úprav a značný přesah do dalších vědních oborů. I po nezbytném zúžení je tak s ohledem na rozsah práce možnost hluboké analýzy omezena. Řadou dobře vytýčených problémů se rigorozant podrobněji zaobíral, a to průběžně napříč celým textem, a jeho analýza je tak dostačující.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce je na velmi dobré úrovni, rigorozant text v přílohách doplnil i o názorné tabulky a grafy.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková i stylistická úroveň je dobrá, práce je psána velmi čtivě (byť místy spíše ve stylu literatury populárně naučné než odborné), obsahuje jen zcela minimální počet drobných chyb.

6. Závěr

Předloženou diplomovou práci doporučuji k uznání za práci rigorózní.

V Praze dne 12. 9. 2020

JUDr. Simona Heranová, Ph.D.
oponentka